

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ЕНТОМОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 201 Агроніомія
Освітня програма Агроніомія
Рік навчання 2023-2024, семестр 3
Форма навчання денна, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

к.с.-г.н, доцент Пасічник Лариса Петрівна
pasichnikl@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Навчальна дисципліна “Сільськогосподарська ентомологія” ґрунтується на вивченні особливостей біології шкідників та регуляції їх чисельності на посівах сільськогосподарських культур.

Сільськогосподарська ентомологія у підготовці фахівців за спеціальністю 201 - "Агроніомія" займає провідне місце. Вона вивчає з одного боку - головних шкідників польових культур і багаторічних насаджень, а з другого - захист цих культур від пошкоджень шкідниками, які іноді можуть повністю знищити врожай. Тому без глибокого вивчення цих питань не можливо кваліфіковано без нанесення шкоди довкіллю захистити врожай і зберегти корисну фауну від впливу пестицидів.

Метою навчальної дисципліни “Сільськогосподарська ентомологія” є надання студентам знань і формування професійних умінь щодо захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів, впровадження у виробництво інтегрованої системи захисту посівів в умовах конкретного господарства з урахуванням конкретних умов, видового складу шкідливої і корисної флори та фауни.

Завдання вивчення дисципліни. Вивчення сільськогосподарської ентомології має на меті навчити:

- визначати шкідливих комах, проводити обстеження різних польових угідь і багаторічних насаджень;
- знаходити місця концентрації шкідників за окремими ознаками пошкоджених рослин, характером заселення культур при високій і слабкій чисельності шкідників;

- вивчити ситуації, при яких планується застосування різних методів і заходів захисту сільськогосподарських культур від пошкоджень шкідниками, або накопиченню корисної фауни з подальшим її використанням.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин і застосовувати теоретичні знання та методи фітосанітарного моніторингу, огляду, аналізу, експертизи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням та пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність проводити фіто санітарну діагностику рослин, моніторинг комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

СК. 4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами, інспектування та фітосанітарної експертизи.

СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

СК 7. Здатність координувати фітосанітарний моніторинг щодо виявлення, ідентифікації та визначення особливостей біології та екології шкідливих організмів в Україні та відповідно до угоди СОТ СФЗ та положень законодавств Європейського Союзу.

СК 8. Здатність комплексно застосовувати методи для довгострокового регулювання, розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько невідчутного рівня на ОСНОВІ прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля відповідно до угоди СОТ СФЗ та положень законодавств Європейського Союзу.

СК 9. Здатність організовувати заходи із захисту і карантину рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, водними об'єктами, вирощуванням

рослин сільськогосподарського та іншого призначення, реалізацією, переробкою, зберіганням використанням відповідно до угод СОТ,СФЗ, європейських вимог.

СК 11. Здатність встановлювати закономірності поширення та розвитку шкідливих організмів, оцінювати їх сезонну і багаторічну динаміку, розробляти, науково обґрунтовувати та адаптувати комплекс високоефективних заходів контролю шкідників, хвороб і бур'янів за різних екологічних умов.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.

ПРН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.

ПРН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.

ПРН 17. Уміти використовувати сучасні інформаційні технології, знання біології та екології шкідливих організмів для їх контролю в агроценозах.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

«СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ЕНТОМОЛОГІЯ»

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Модуль 1. БАГАТОЇДНІ, ШКІДНИКИ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗВИТКУ				
Тема 1. Вступна лекція. Дисципліна Сільськогосподарська ентомологія та її завдання. Систематика класу комах.	2/2	Знати: мету та завдання навчальної дисципліни Сільськогосподарська ентомологія; шкідників, які пошкоджують різні рослини, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості, строки нанесення пошкоджень та строки і заходи захисту рослин	Здача практичної роботи. Наявність виконаних практичних робіт в робочому зошиті та надсилання їх електронного файлу через систему Elearn для перевірки. Усні відповіді	5
Тема 2. Багатоїдні шкідники, особливості їх розвитку та система регулювання їх чисельності.	2/2			5

Тема 3. Шкідники зернових культур, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	сільськогосподарських культур від пошкоджень; прогноз розвитку головних шкідників рослин. Вміти: визначити видовий склад шкідників; визначити будь-яку фазу розвитку шкідника, (імаго, личинку, яйце); визначити біологічну та економічну ефективність різних заходів захисту.	на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 1 у ЕНК через систему Elearn.	5
Тема 4. Шкідники зернобобових культур, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	економічну ефективність різних заходів захисту. Аналізувати фактори, що впливають на динаміку чисельності шкідників сільськогосподарських культур. Розрізняти: головних домінуючих шкідників за морфологічними ознаками. Застосовувати: різні методи для захисту рослин від шкідників фітофагів. Знати системи інтегрованого захисту культур від шкідників.		5
Тема 5. Шкідники кукурудзи, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2			4
Всього за модуль 1 10/10				24
Модуль 2. ШКІДНИКИ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ, ЛЬОНУ, СОНЯШНИКУ, КАРТОПЛІ, ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ВІДКРИТОГО ТА ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗВИТКУ				
Тема 6. Шкідники цукрових буряків, особливості їх розвитку та система регулювання їх чисельності.	2/2	Знати: шкідників, які пошкоджують різні рослини, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості, строки нанесення пошкоджень та строки і заходи захисту рослин сільськогосподарських культур від пошкоджень; прогноз розвитку головних	Здача практичної роботи. Наявність виконаних практичних робіт в робочому зошиті та надсилання їх електронного файлу через систему Elearn для перевірки.	5
Тема 7. Шкідники картоплі, особливості їх розвитку та система регулювання їх	2/2			4

чисельності.		шкідників рослин.	Усні відповіді	
Тема 8. Шкідники льону, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	Вміти: визначити видовий склад шкідників; визначити будь-яку фазу розвитку шкідника, (імаго, личинку, яйце); визначити біологічну та економічну ефективність різних заходів захисту.	на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 2 у ЕНК через систему Elearn.	4
Тема 9. Шкідники соняшнику, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	Аналізувати фактори, що впливають на динаміку чисельності шкідників сільськогосподарських культур.		4
Тема 10. Шкідники овочевих культур відкритого ґрунту, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	Розрізняти: головних домінуючих шкідників за морфологічними ознаками.		5
Тема 11. Шкідники овочевих культур захищеного ґрунту, особливості їх розвитку та система регулювання їх чисельності.	2/4	Застосовувати: різні методи для захисту рослин від шкідників фітофагів. Знати системи інтегрованого захисту культур від шкідників.		4
Всього за модуль 2 12/12				26
Модуль 3. ШКІДНИКИ ПЛОДОВИХ ТА ЯГІДНИХ КУЛЬТУР, ВІНОГРАДУ, ЗЕРНА ТА ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ, ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РОЗВИТКУ				
Тема 12. Сисні та листогризучі шкідники зерняткових та кісточкових плодів культур, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	Знати: шкідників, які пошкоджують рослини, їх морфологічні ознаки, біологічні особливості, строки нанесення пошкоджень та строки і заходи захисту рослин	Здача практичної роботи. Наявність виконаних практичних робіт в робочому зошиті та надсилання їх електронного файлу через систему Elearn для перевірки.	5
Тема 13. Шкідники генеративних органів та скелетних гілок плодів культур, особливості їх розвитку. Система регулювання їх	2/2	сільськогосподарських культур від пошкоджень; прогноз розвитку головних шкідників рослин. Вміти: визначити видовий склад шкідників; визначити будь-яку фазу	Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт.	5

чисельності.		розвитку шкідника, (імаго, личинку, яйце); визначати біологічну та економічну ефективність різних заходів захисту.	Написання змістовного модуля 3 у ЕНК через систему Elearn.	
Тема 14. Шкідники ягідних культур та винограду, особливості їх розвитку. Система регулювання їх чисельності.	2/2	Аналізувати фактори, що впливають на динаміку чисельності шкідників сільськогосподарських культур.		5
Тема 15. Шкідники зерна та продуктів його переробки при зберіганні, їх біологічні особливості.	2/2	Розрізняти: головних домінуючих шкідників за морфологічними ознаками.		5
		Застосовувати: різні методи для захисту рослин від шкідників фітофагів. Знати системи інтегрованого захисту культур від шкідників.		
Всього за модуль 3	8/8			20
Всього за 4 семестр	30/30			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків

90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Плиска М. М., Пасічник Л. П. Систематика комах. Характеристика основних рядів і родин комах. Навчальний посібник. – К.: Видавництво НУБіП України, 2015, 167 с.
2. Сільськогосподарська ентомологія: навчальний посібник [для студентів вищих навч. закл.] / Лікар Я.О., Кава Л.П., Пасічник Л.П. – К.: Компринт, 2020 - 480 с.
3. Рубан М.Б. Сільськогосподарська ентомологія. / М.Б. Рубан, Я.О. Лікар; [за ред. М.Б. Рубана]. Підручник - К., Фенікс, 2011. - 580 с.
4. Рубан М.Б. Практикум із сільськогосподарської ентомології: навч. пос. / М.Б. Рубан, Я.М. Гадзало; [за ред. М.Б. Рубана]. – К.: Арістей, 2010. – 472 с..
5. Шкідники овочевих і плодово-ягідних культур та заходи захисту від них / Рубан М.Б., Гадзало Я.М., Бобось І.М.; [за ред. Рубана М.Б.] – К.: Урожай, 2004. – 204 с.
6. Федоренко В.П. Стратегія і тактика захисту рослин: монографія В.П. Федоренко, І.Л. Марков, Є.Ю. Мордерер, Київ., 2015. 784 с.
7. Федоренко В.П., Покозій Й.Т., Круть М.В. Ентомологія. Підручник.; за редакцією академіка В.П. Федоренка – К: Фенікс, Колобіг, 2013, 344 с.
8. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (упорядкув. В.У. Ящук). Київ., Юніверст Медіа, 2022. 1020 с.
9. Інтегрований захист рослин: підручник / В. М. Писаренко та ін. Полтава, 2020. 243 с.

Допоміжні

10. Лікар Я. О., Пасічник Л.П., Кава Л.П., Статкевич О.І. Методичні вказівки до навчальної практики з дисципліни «Загальна ентомологія». К.: Видавництво НУБіП України, 2022.
11. Довідник із захисту плодів культур / Яновський Ю.П. – К.: Фенікс, 2019. – 472 с.
12. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні / [упорядкув. В.У. Ящук]. Київ: Юніверст Медіа, 2021. 1020 с.

13. Лікар Я.О., Кава Л.П., Яковлев Р.В. Загальної ентомології: навчальний посібник. К.: ЦП «Компрінт», 2019 р., 420 с.

Інформаційні ресурси:

Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. Режим доступу:

www.nbuv.gov.ua .

Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу: www.nplu.kiev.ua.

Наукова бібліотека університету. Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/structure/library>

Велика бібліотека навчально-методичної літератури. Режим доступу:

<http://metodportal.net>

Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати).

Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.

Українська ентомофауністика (Київське відділення УЕТ). – режим доступу:

<https://sites.google.com/site/ukrentfau/>